

Ramazan gecelerinin yařanan sünneti: Teravîh namazı

Necati Bey: “Teravîh namazı hakkında bilgi verir misiniz? Oruç tutamayanlar teravîh namazı kılmalılar mı? Teravîh namazı sünnette kaç rekâttir? Yirmi rekâttan daha az da kılınır deniyor; bu doğru mudur?”

Teravîh namazları, Ramazan gecelerinin feyiz kaynağı, nûr tûfânı ve sevap fırtınasıdır. Bediüzzaman'ın ifadesiyle uhrevî hâsılat için gayet münbit bir zemin olan Ramazan ayında resmigeçit yapan ubudiyet-i beşeriye 1 bayramının bir neşesidir.

Allah Resulü (asm) Ramazan ayı orucu ve terâvîh namazı hakkında şöyle buyurmuştur: “Şüphesiz Allah, Ramazan orucunu farz kıldı. Ben de Ramazan gecelerindeki namazı (teravîh namazını) sünnet kıldım. Öyle ise, kim inanarak ve sevabını kesin şekilde Allah'tan umarak Ramazan ayının gündüzünde oruç tutar, gecesinde de namaz kılsa, bu geçmiş günahlarına kefâret olur (günahları bağışlanır).” 2

Hz. Âişe (ra) anlatıyor: “Resûlullah (asm) bir gece mescidde nafilâ namaz kılmişti. Birçok kimse de ona uyarak namaz kıldı. Sabah olunca ‘Resûlullah geceleyin mescidde namaz kıldı’ diye konuştular. Ertesi gece de Efendimiz (asm) namaz kıldı. Halk yine olanları konuştu, katılacakların sayısı iyice arttı. Üçüncü veya dördüncü gece halk yine toplandı. Öyle ki mescid, insanları alamayacak hâle gelmişti. Ancak Peygamberimiz (asm) bu dördüncü gecede yanlarına çıkmadı. Sabah olunca Efendimiz (asm):

‘Yaptığınızı gördüm. Size çıkmamdan beni alıkoyan şey, namazın sizlere farz oluvermesinden korkmamdır’ buyurdu. İşte bu hadise Ramazanda cereyan etmişti.” 3 buyurdu.

Ramazan gecelerinde, terâvîh namazı kılmak sünnet-i müekkededir, yani kuvvetli sünnettir. Peygamber Efendimiz (asm) kılmış ve kılınmasını tavsiye buyurmuştur. Her dört rek'âtte bir dinlenmek üzere oturduğundan “terâvîh” adıyla anılan bu

gece namazı cemaatle kılınabileceği gibi, tek başına da kılınabilir.

Ramazan gecelerinde ayrı bir ibâdet hazzı veren terâvih namazı, orucun değil, Ramazan ayının sünnetidir. Dolayısıyla bu namaz, ister özürlü, isterse özürsüz olsun, oruç tutmayanlar için de sünnet-i müekkede hükmündedir.

Teravîh namazı yatsı namazından sonra, vitir namazından önce kılınır ve yirmi rek'âttir. Teravîh namazında her iki rek'âtte bir oturmak ve selâm vermek sünnettir. Peygamber Efendimiz (asm) böyle kıldırmıştır. Böylece terâvihi yirmi rek'âtte on selâmla tamamlamak, üzerinde ittifak edilen en faziletli kılınış biçimidir.

Sünnetteki bu şekil, Şâfiîlerde vücut emri şeklinde anlaşılmış; diğer mezheplerde ise, varsa genişlik verilebilecek yönler üzerinde durulmuştur. Bundandır ki, Şâfiîlerde terâvih namazında "iki rek'âtte bir selâm vermek" vâciptir.

Hanefîlerde iki rek'âtte bir selâm vererek kılmak daha fazîletli olmakla berâber; dört rek'âtte bir selâm vermek de, iki rek'âtte bir selâm vermek gibidir. Selâmı dört rek'âttten fazla geciktirmek ise mekruhtur. Hanbelîlere ve Mâlikîlere göre ise, yirmi rek'ât tek selâmla kılınırsa namaz sahihtir; fakat her iki rek'âtte bir "selâm sünneti" terk edildiği için, böyle yapmak mekruhtur.

Aslında dikkat edilirse, dört mezhep de aynı nokta üzerinde birleşmiştir. O da şu ki: Terâvihte iki rek'âtte bir selâm vermek sünnettir ve efdal olan budur.

Cemaatle kılınan namazlarda cevaz verilende değil; efdal olanda birleşmelidir. Fakat eğer imam dört rek'âtte bir selâm vermeyi tercih etmişse, arkasındaki Şâfiî cemaati de imama uyararak dört rek'âtte bir selâm verir. Şâfiî cemaatin, imamdan ayrılarak ikinci rek'âtte selâm vermelerine gerek yoktur. İmama uydukları için dört rek'âtte bir selâm vermek kendileri için mekruh olmaz.

Teravîh namazı iki rekâtta bir selâm verilince akşam namazının sünneti gibi kılınır. Dört rekâtta bir selâm verilerek kılınırsa yatsı namazının ilk sünneti gibi kılınır. Yani ilk oturuşta "et-Tahıyyâtü" ile birlikte "Salâvâtlar" da okunur. Üçüncü rekâta kalkıldığında ise "Sübhâneke" okunur ve "Eûzü Besmele" çekilir.

Teravîh namazının bir kısmı kılındıktan sonra câmiye gelen bir kimse önce kendisi yatsı namazını kılar; sonra imama, bulunduğu rekâtta uyar. İmamdan sonra teravîh namazının kalan rekâtlarını kendisi tamamlar.

Teravîh namazını çok yavaş kıldırarak cemaati yormak ve sıkılmak uygun olmadığı gibi, tadil-i erkâna riâyet etmeyecek derecede çok acele de kıldırmamalıdır.

Teravîh namazının kaç rekât olduğu meselesine gelince... Namazın rekât sayısı

üzerinde değil, keyfiyeti üzerinde yoğunlaşmamızın ve onu gücümüzün yettiği kadar sırf Allah rızası için kılmamızın önemini gözden uzak tutmamalıyız. Mühim olan Allah'ın huzûrunda Allah'ın rızâsı için kıyâma durmaktır. Ramazan gecelerinde sırf Allah rızâsı için ve sevabını Allah'tan umarak namaz kılanların mağfiret olunacağına da müjdelenmiş olması⁴, bu gecelerde kılınan terâvih namazlarının hayatımızın mânevî akışında ne büyük bir mihenk teşkil ettiğini açıkça ortaya koyar. Nitekim Peygamber Efendimiz'in (asm) Ramazan gecelerinde üçü vitr namazı olmak üzere toplam on bir rekât namaz kıldığını haber veren Hazret-i Âişe vâlidemiz'in (ra) şu bilgi notu önemlidir: "Öyle bir dört rekât kılardı ki, o rekâtlar güzel mi güzel, uzun mu uzun! Sonra dört rekât daha kılardı. O öyle bir dört rekât idi ki, yine eşsiz güzel ve uzun olurdu."⁵

Peygamber Efendimiz (asm) Ramazan gecelerinde nâfile namaz kılmaya teşvik buyurmuş, kendisi de bazen halkın içine çıkararak bu namazda bizzat öncülük ve imamlık etmiştir. Kendisinin cemaatle beraber sekiz rekât kıldığı, sonra da ashabı evlerde nâfile namaz kılmaya yönlendirdiği rivayetleri kuvvetlidir. Öyle ki Ashab-ı Kiram daha sonra evlerine çekiliyorlar ve namaz kılmaya devam ediyorlardı. Evlerinden sokaklara arı vızıltısı gibi sesler taşıyordu. Allah Resûlü (asm) bu namazın tamamını--şimdi bizim kıldığımız gibi düzenli olarak—her gece cemaatle kıldırmasını ise, "Üzerinize farz olur da, güç gelir diye korkarım."⁶ sözleriyle açıklamıştır. (Bir Peygamber'in (asm) ümmeti üzerindeki şefkatini bundan daha güzel ne gösterebilir?)

Hazret-i Ömer (ra) döneminde teravih namazları yirmi rekât olarak camilerde düzenli bir şekilde kılınmaya başlanmış ve bu konuda icma meydana gelmiştir. İmam-ı Azam (ra) der ki: "Teravih namazı sünnet-i müekkededir. Hazret-i Ömer (ra) onu kendi kafasından yirmi rekâta çıkarmış değildir. Bu yolda bir bid'ât de ortaya koymuş değildir. Verdiği hüküm, kendi düşüncesinin bir ürünü de değildir. Hazret-i Ömer'in (ra) bu hükmü, Hazret-i Peygamber'in (asm) kendisine verdiklerine ve Asr-ı Saadet'teki uygulamalara dayanmaktadır." ⁷

Netice itibariyle, teravih namazını, tadil-i erkânı bozacak ölçüde hızlı kıldırarak câiz değildir. Fakat yavaş kıldırarak halka zorluk göstermek de uygun değildir. İkisinin ortası bir yol izlenerek; tadil-i erkâna riâyet etmek şartıyla, diğer namazlara nisbeten hızlıca kıldırılması, İslâm'ın re'fetine ve şefkatine daha uygundur.

Dipnotlar:

1- Mektubat: s. 682.

2- Câmîü's-Sağîr, 2/460.

3- Buhârî, Salâtu't-Teravih 1, Cuma 29, 5; Müslim, Müsâfirîn, 177, (761); Muvatta,

Salâtü'r Ramazan 1, (1, 113); Ebû Dâvud, Salât 318, (1373, 1374); Nesâî, Kıyâmu'l-Leyl 4, (3, 202).

4- Müslim, Salât, 173.

5- Buhârî, Teheccüd, 592.

6- Müslim, Salât, 178; Buhârî, Salât, 411.

7- Cezîrî, İ. Fıkhı, 1/462.